

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

~~XXXXXXXXXX~~

Egz. Nr 99

~~XXXXXXXXXX~~

ppłk dypl. Mieczysław BORZĘCKI

WOZY DOWODZENIA WOJSK LĄDOWYCH
(Skrypt)

BIBLIOTEKA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
28341

28341

WARSZAWA

PAŹDZIERNIK

1967

159

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

~~XXXXXXXXXX~~

Egz. Nr 99

~~XXXXXXXXXX~~

pplk dypl. Mieczysław BORZECKI

WOZY DOWODZENIA WOJSK LĄDOWYCH

(Skrypt)

028341

CAJRIUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWE
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
28341

28341

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁACZNOŚCI

Finel. prot. 12357

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY WOJSK ŁACZNOŚCI

~~XXXXXXXXXX~~
Egz.nr ...99

/-/ płk dr Michał G E Ł E T A
11.10.67r.

ppłk dypl. Mieczysław BORZECKI

Wozy dowodzenia wojsk lądowych

Skrypt

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Nr. 128341

WARSZAWA

Październik

1967 r.

TREŚĆ

- I. Ogólna charakterystyka wozów dowodzenia.
- II. Wyposażenie wozów dowodzenia w środki i urządzenia łączności oraz ich przeznaczenie.
- III. Zasady wykorzystania i obsługiwanie środków i urządzeń łączności wozów dowodzenia.

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOZÓW DOWODZENIA

Manewrowy charakter współczesnych działań bojowych wymaga zapewnienia ciągłej łączności nie tylko na postoju, ale przede wszystkim w ruchu. W tym celu środki łączności, z których bezpośrednio korzysta dowódca lub oficer sztabu danego szczebla dowodzenia, zgrupowane zostały i zamontowane na odpowiednich pojazdach mechanicznych, które przyjęto nazywać wozami dowodzenia.

W zależności od rodzaju wojsk, szczebla dowodzenia i potrzeb, poszczególni oficerowie dysponują różnymi środkami łączności. Stąd też wyposażenie wozów dowodzenia różni się pod względem ilości, rodzaju i typu sprzętu łączności. Dąży się jednak do pewnej unifikacji wyposażenia wozów dowodzenia gdyż dużą różnorodność^w wyposażeniu utrudnia organizację łączności i eksploatację sprzętu łączności. Dlatego też część wozów dowodzenia jest tak wyposażona, by mogła służyć jednocześnie dowódcom i oficerom sztabu różnych szczebli dowodzenia, a nawet różnych rodzajów wojsk.

Dla odróżnienia wozów dowodzenia, posiadających różne wyposażenie w sprzęt łączności i służących odpowiednim dowódcom i oficerom sztabu, wprowadzono umowne ich oznaczenia np. R-2, R-3 itp. Dla wszystkich wozów dowodzenia stosowany jest skrót "WD".

Wóz dowodzenia jest środkiem lokomocji i miejscem pracy dowódcy lub oficera sztabu, a jego wyposażenie musi mu umożliwić dowodzenie tak na postoju jak i w ruchu. Ponieważ łączność w ruchu zapewniona jest głównie za pomocą środków radiowych i radiotelefonicznych to większość środków dowodzenia zamontowanych na wozach dowodzenia stanowią środki radiowe i radiotelefoniczne. Pozwalają one na utrzymywanie łączności dowodzenia z przełożonym i podwładnymi, łączności współdziałania i powiadamiania.

Niektóre wozy dowodzenia wyposażone są w środki radioliniowe, umożliwiające utrzymywanie łączności radioliniowej, szczególnie wówczas, gdy dowódca lub oficer sztabu znajduje się poza swoim punktem dowodzenia i nie może bezpośrednio kontaktować z łącznością radioliniowej zorganizowanej z węzła łącz-

ności punktu dowodzenia.

Niezależnie od tego wszystkie wozy dowodzenia wyposażone są w urządzenia abonenckie, umożliwiające utrzymywanie łączności przez środki łączności rozwinięte na węzłach łączności, w warunkach gdy dowódca lub oficer sztabu znajduje się na punkcie dowodzenia. Mogą one być dołączone do central telefonicznych, a tam gdzie organizowana jest łączność telegraficzna również do central telegraficznych. Zainstalowanie na części wozów dowodzenia abonenckich aparatów telegraficznych /dalekopisów/, pozwala na uzyskanie łączności telegraficznej różnymi dostępnymi drogami transmisji.

Wszystkie zamontowane na wozie dowodzenia środki łączności są ze sobą odpowiednio połączone elektrycznie co pozwala na wykorzystanie dowolnego środka łączności zależnie od potrzeb. Dowódca i oficer sztabu posiada przy swoim miejscu pracy odpowiednie urządzenie ^{łączności} zwane pulpitem dowódcy, umożliwiające mu prowadzenie bezpośrednich rozmów przez dowolny środek łączności wozu dowodzenia.

W zależności od szczebla dowodzenia i potrzeb oraz rodzaju pojazdu, w wozie dowodzenia może pracować jeden lub kilku oficerów.

Sprzęt i urządzenia łączności wozu dowodzenia obsługiwana są przez operatorów /radiotelegrafistów, radiotelefonistów, telegrafistów itp/, a częściowo bezpośrednio przez oficerów. W skład obsługi wchodzi również kierowca elektromechanik.

II. WYPOSAŻENIE WOZÓW DOWODZENIA W ŚRODKI I URZĄDZENIA ŁĄCZNOŚCI ORAZ ICH PRZEZNACZENIE

Wyposażenie wozu dowodzenia w środki i urządzenia łączności uzależnione jest przede wszystkim od jego przeznaczenia. Na wozach dowodzenia znajdują się takie rodzaje i typy środków łączności jakie stosowane są na danym szczeblu dowodzenia, u dowódców i oficerów sztabu szczebla przełożonego, jak i u podwładnych. Ten warunek musi być zachowany aby środki łączności wozów dowodzenia mogły ze sobą współpracować i to zarówno bezpośrednio, jak i w systemie węzłów łączności.

Ilość zamontowanych środków łączności zależy od potrzeb dowodzenia co uwarunkowane jest głównie szczeblem dowodzenia. Z zasady na niższym szczeblu dowodzenia wozy dowodzenia posiadają mniejszą ilość aparatury i o mniejszych możliwościach eksploatacyjnych. Również specyfika rodzajów wojsk i występujące tam różnice w sprzęcie łączności wpływają na pewne różnice w wyposażeniu wozów dowodzenia rodzajów wojsk.

Obecnie w wojskach lądowych stosowane są wozy dowodzenia:

- w pododdziałach, oddziałach i związkach wojsk zmechanizowanych i pancernych od szczebla batalionu piechoty zmotoryzowanej i batalionu czołgów wzwyż;
- w pododdziałach, oddziałach i związkach wojsk rakietowych i artylerii od szczebla dywizjonu wzwyż.

Wozy dowodzenia wojsk zmechanizowanych i pancernych występują w dwóch wersjach jako transportery opancerzone i czołgi dowódców. Wozy dowodzenia wojsk rakietowych i artylerii to wyłącznie transportery opancerzone.

A. Wozy dowodzenia bpz i bcz

Każdy batalion piechoty zmotoryzowanej posiada jeden wóz dowodzenia R-2. Jest to transporter opancerzony kołowy typu "Skot". Przeznaczony on jest dla dowódcy batalionu.

Wóz dowodzenia R-2 wyposażony jest w następujące środki i urządzenia łączności:

- radiostację czołgową, krótkofalową R-112;
- radiostację czołgową, ultrakrótkofalową R-113;
- radiostację ultrakrótkofalową R-105 ze wzmacniaczem mocy;
- radiostację ultrakrótkofalową R-105;
- aparat telefoniczny TAI-43 MR;
- pulpit operatora;
- pulpit dowódcy;
- urządzenia zasilające.

Przeznaczenie środków i urządzeń łączności WD R-2 dowódcy bpt

Środki radiowe przeznaczone są do zapewnienia łączności radiowej dowódcy batalionu z dowódcą i sztabem pułku, dowódcami podległych kompanii piechoty zmotoryzowanej oraz łączności radiowej współdziałania z czołgami bezpośredniego wsparcia. Niezależnie od tego dowódca batalionu ma możliwość nawiązania łączności z dowolnymi pododdziałami i oddziałami, które organizują łączność radiową za pomocą tych samych typów radiostacji, jak np. z sąsiadami, organami rozpoznania itp.

Radiostacja R-112 może być wykorzystana do łączności współdziałania z dowódcą pododdziału czołgów, a także do łączności z dowódcą dywizji, jeśli batalion działa jako odwód dywizji lub samodzielnie, będąc podporządkowany dowódcy dywizji.

Radiostacja R-113 wykorzystywana jest dla łączności z czołgami bezpośredniego wsparcia, a także dla łączności z dowódcami kompanii znajdującymi się w sztykach bojowych na transporterach opancerzonych, z organami rozpoznania itp.

Radiostacja R-105 PM przeznaczona jest dla łączności dowódcy batalionu z dowódcą i sztabem pułku i łączności współdziałania z pozostałymi batalionami pułku.

Radiostacja R-105 przeznaczona jest do zapewnienia łączności dowódcy batalionu z podległymi dowódcami kompanii.

Aparat telefoniczny wykorzystuje się do prowadzenia rozmów telefonicznych na polowych liniach telefonicznych /jeśli jest dołączana do WD/ lub do prowadzenia korespondencji radiowej z punktu wypożyczalnego, jeśli dowódca znajdzie się poza WD.

Pulpit operatora jest urządzeniem łączeniowym służącym do łączenia dowódcy z dowolną radiostacją WD lub centralą telefoniczną SD batalionu. Do pulpitu operatora dołączany jest pulpit dowódcy, wszystkie środki łączności WD a także może być podłączona linia telefoniczna od centrali telefonicznej WŁ lub od radiostacji, jeśli są wyniesione poza WD.

Pulpit operatora umożliwia połączenie dowolnej radiostacji lub abonenta z pulpitem dowódcy, łączenie tych radiostacji do pracy z punktu wypożyczalnego jak również łączenie ich między sobą do retranslacji.

Pulpit dowódcy przeznaczony jest do prowadzenia korespondencji z miejsca pracy dowódcy przez wszystkie środki łączności znajdujące się w wozie oraz przez inne środki łączności mające połączenie z wozem dowodzenia.

Urządzenia zasilające służą do zasilania środków i urządzeń łączności znajdujących się na WD.

W batalionie czołgów pułku zmechanizowanego znajduje się wóz dowodzenia R-2 /jak w bpz/ oraz czołg dowodzenia. Czołg dowodzenia przeznaczony jest dla dowódcy bcz, zaś WD R-2 dla szefa sztabu batalionu.

Czołg dowodzenia dowódcy batalionu czołgów wyposażony jest w dwie radiostacje pokładowe czołgowe:

- radiostację krótkofalową R-112, przeznaczoną do utrzymywania łączności z dowódcami podległych kompanii czołgów lub dowódcą pcz w wypadku współdziałania lub podporządkowania;
- radiostację ultrakrótkofalową R-113, przeznaczoną do utrzymania łączności z dowódcą pułku zmechanizowanego i dowódcami batalionów piechoty zmotoryzowanej.

Środki radiowe wozu dowodzenia R-2 przeznaczone są do zapewnienia łączności radiowej sztabu batalionu czołgów.

Radiostacje R-112 i R-113 wykorzystuje się podobnie jak radiostacje czołgu dowódcy batalionu.

Radiostacja R-105PM przeznaczona jest do utrzymania łączności radiowej z dowódcą lub sztabem pułku. Radiostacja R-105 może być wykorzystana do łączności z rzutem tyłowym batalionu lub dla potrzeb współdziałania z batalionami piechoty zmotoryzowanej.

B. Wozy dowodzenia pułku zmechanizowanego i pułku czołgów

Dowództwo i sztab pułku zmechanizowanego posiada następujące wozy dowodzenia:

- wóz dowodzenia R-3 dowódcy pułku;
- wóz dowodzenia R-2 szefa sztabu pułku;
- wóz dowodzenia R-2 szefa rozpoznania pułku;
- wóz dowodzenia R-2 kwatermistrza pułku.

Dowództwo i sztab pułku czołgów /DZ, DPanc/, posiada wozy dowodzenia tego samego typu i taką samą ilość jak pz, z tym, że dowódca pułku czołgów posiada dodatkowo czołg dowodzenia.

Wóz dowodzenia R-3 - transporter opancerzony kołowy typu "Skot" - wyposażony jest w następujące środki i urządzenia łączności:

- radiostację czołgową, krótkofalową R-112;
- radiostację czołgową, ultrakrótkofalową R-113;
- dwie radiostacje ultrakrótkofalowe R-105 ze wzmacniającymi mocy;
- radiotelefon K-1;
- stację radioliniową R-403 M;
- odbiornik radiowy R-311;
- przystawkę zdalnego sterowania /PZS/;
- dalekopis "DALIBOR";
- łącznicę telefoniczną LP-10;
- dwa aparaty telefoniczne TAJ-43 MR;
- pulpit operatora;
- pulpit dowódcy;
- urządzenia zasilające.

Wozy dowodzenia R-2 szefa sztabu i kwatermistrza pułku posiadają takie same wyposażenie jak wóz dowodzenia R-2 dowódcy batalionu.

Przeznaczenie środków łączności wozu dowodzenia R-3 dowódcy pułku /pz, pcz/

Radiostacja R-112 i jedna radiostacja R-105 PM przeznaczone są do zapewnienia łączności radiowej dowódcy pułku z dowódcą dywizji /w pcz radiostację R-112 wykorzystuje się do łączności z dowódcami kompanii czołgów/.

Radiostację R-113 wykorzystuje się dla łączności z dowódcą batalionu czołgów. /W pcz radiostację R-113 wykorzystuje się dla łączności z dowódcą dywizji/.

Druga radiostacja R-105 PM przeznaczona jest do zapewnienia łączności dowódcy pułku z dowódcami batalionu. /W pcz ta radiostacja może być wykorzystana dla łączności współdzia-

łania z pz, łączności z kpz itp/.

Radiotelefon K-1, jako urządzenie abonenckie końcowe, służy do zapewnienia łączności radiotelefonicznej z dowódcą i sztabem dywizji, sztabem pułku, łączności współdziałania itp. w zależności od przyjętej organizacji łączności.

Odbiornik radiowy R-311 może być włączony do dowolnej sieci radiowej krótkofalowej dywizji /np, sieć radiowa sztabu dywizji/. W miejsce odbiornika R-311 może być zamontowany odbiornik ultrakrótkofalowy R-312, pracujący w sieci radiowej ostrzegania dywizji.

Stacja radioliniowa R-403 M służy do zapewnienia łączności telefonicznej z przełożonym, własnym sztabem lub łączności współdziałania /zależnie od potrzeb/.

Dalekopis przeznaczony jest do zapewnienia łączności telegraficznej z przełożonym w systemie abonenckim dywizji.

Przystawka zdalnego sterowania umożliwia zdalne sterowanie radiostacją średniej mocy przy pracy dalekopisowej. Do tego celu wykorzystuje się jedną radiostację R-105 i dalekopis.

Łącznica telefoniczna LP-10 może być wykorzystana jako centrala telefoniczna w warunkach pracy na postoju, gdy rozwijana jest łączność przewodowa.

Aparaty telefoniczne, pulpity /dowódcy i operatora/ oraz urządzenia zasilające mają takie samo przeznaczenie jak w R-2.

Przeznaczenie środków łączności wozu dowodzenia R-2 szefa sztabu pułku

Radiostacje R-112 i R-113 wykorzystuje się podobnie jak w wozie dowodzenia dowódcy pułku.

Radiostacja R-105 PM przeznaczona jest do zapewnienia łączności ze sztabem dywizji.

Radiostacja R-105 może być wykorzystana do utrzymywania łączności z dowódcą pułku /gdy znajduje się on poza SD/, z kwartiermistrzem pułku lub do zdalnego sterowania radiostacją R-118.

Środki łączności wozu dowodzenia R-2 kwatermistrza pułku przeznaczone są do zapewnienia łączności radiowej kwatermistrza pułku ze sztabem pułku /R-105 PM, R-113/ lub kwatermistrzem dywizji "R-105 PM, R-112/.

Radiostację R-105 można wykorzystać także do łączności z pododdziałami tyłowymi dywizji lub do zdalnego sterowania radiostacją R-118.

Wóz dowodzenia R-2 szefa rozpoznania pułku ma nieco odmienne wyposażenie jak wozy dowodzenia R-2 innych oficerów pułku.

Różnica polega na tym, że w miejsce radiostacji R-105 zamontowany jest odbiornik radiostacji samolotowej ultrakrótkofalowej R-800. Odbiornik ten przeznaczony jest do odbierania danych z sieci radiowej taktycznego rozpoznania lotniczego.

Radiostacje wozu dowodzenia szefa rozpoznania pułku przeznaczone są do zapewnienia łączności z organami rozpoznania pułku i dywizji.

C. Wozy dowodzenia dywizji zmechanizowanej /DPanc/

Dowództwo i sztab dywizji zmechanizowanej posiada następujące wozy dowodzenia:

- wóz dowodzenia R-3 dowódcy dywizji;
- wóz dowodzenia R-3 zastępcy dowódcy dywizji do spraw liniowych;
- wóz dowodzenia R-3 szefa sztabu dywizji;
- wóz dowodzenia R-3 szefa wydziału operacyjnego;
- wóz dowodzenia R-3 kwatermistrza dywizji;
- wóz dowodzenia R-4 szefa wydziału rozpoznania;
- wóz dowodzenia R-2 szefa saperów dywizji;
- wóz dowodzenia RPKO-3 dowódcy artylerii dywizji.

Dowództwo i sztab dywizji pancерnej posiada wozy dowodzenia tego samego typu i taką samą ilość jak DZ, a ponadto posiada dwa czołgi dowodzenia.

Wyposażenie wozów dowodzenia R-3 dywizji jest takie same jak wozu dowodzenia R-3 dowódcy pułku.

Przeznaczenie środków łączności wozu dowodzenia R-3

dowódcy dywizji.

Radiostacje R-112, R-113 i jedna radiostacja R-105 PM przeznaczone są do zapewnienia łączności radiowej dowódcy dywizji z podległymi dowódcami pułków w sieciach i kierunkach radiowych dowódcy dywizji.

Jedna radiostacja R-105 PM przeznaczona jest do zapewnienia łączności radiowej z dowódcą armii. Wykorzystuje się ją również do zdalnego sterowania radiostacją R-118, pracującą w sieci radiowej dowódcy armii. Do wymienionej sieci radiowej włącza się zazwyczaj odbiornik radiowy R-311.

Radiotelefon K-1 służy do zapewnienia łączności radiotelefonicznej z przełożonym, podwładnymi i współdziałania, najczęściej w systemie abonenckim bezpośrednio lub przez centralę radiotelefoniczną K-4.

Dalekopis zapewnia łączność telegraficzną z przełożonym i podwładnymi przy wykorzystaniu różnych środków transmisji w systemie abonenckim dywizji i armii. Pozostałe środki i urządzenia łączności wozu dowodzenia R-3 dowódcy dywizji mają takie same przeznaczenie jak wozu dowodzenia R-3 dowódcy pułku.

Środki łączności wozu dowodzenia R-3 zastępcy dowódcy dywizji do spraw liniowych wykorzystuje się podobnie jak wozu dowodzenia R-3 dowódcy dywizji z tym, że mogą tu występować zmiany stosownie do przyjętej organizacji łączności dywizji. Zastępca dowódcy dywizji do spraw liniowych może bowiem w określonych warunkach przejąć dowodzenie na oddzielnym kierunku działań wojsk dywizji.

Środki łączności wozu dowodzenia R-3 szefa sztabu wykorzystywane są do zapewnienia łączności szefa sztabu z dowódcą dywizji, jeśli dowodzi on z WSD /R-112, R-105 PM, K-1, R-403 M/, ze sztabami pułków i kwatermistrzem dywizji /R-105 PM, K-1, dalekopis/, pułkiem czołgów /R-113/ oraz w zależności od potrzeb z innymi elementami ugrupowania bojowego dywizji. Odbiornik R-311 może być włączany w dowolną sieć radiową KF armii lub dywizji. Pozostałe środki i urządzenia łączności wozu dowodzenia R-3 szefa sztabu wykorzystywane są tak jak w WD dowódcy dywizji.

Środki łączności wozu dowodzenia R-3 szefa wydziału operacyjnego przeznaczone są głównie do zapewnienia łączności

z podległymi sztabami pułków /R-112, R-113, K-1, R-105 PM, dalekopis/, organami regulacji ruchu dywizji /R-105 PM/, łączności radiowej współdziałania itp. zależnie od potrzeb. Pozostałe środki i urządzenia łączności wozu dowodzenia R-3 szefa wydziału operacyjnego wykorzystywane są tak jak w WD dowódcy dywizji.

Środki łączności wozu dowodzenia R-3 kwatermistrza dywizji przeznaczone są do zapewnienia łączności kwatermistrzowi dywizji z kwatermistrzem armii /R-403 M, R-105 PM, dalekopis/, kwatermistrzami podległych pułków i pododdziałów dywizji /R-105 PM/, podległymi pododdziałami i urządzeniami tyłowymi dywizji /R-105 PM/ oraz dowódcą i sztabem dywizji /R-105 PM, dalekopis, K-1/. Odbiornik R-311 może być włączony do sieci radiowych KF R-118 kwatermistrza armii, kwatermistrza dywizji lub sztabu dywizji. Pozostałe środki i urządzenia łączności wozu dowodzenia kwatermistrza dywizji wykorzystuje się na ogólnych zasadach jak w wozie dowodzenia R-3 dowódcy dywizji.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji dysponuje wozem dowodzenia R-4. Jest to taki sam wóz dowodzenia, jak R-3 i o podobnym wyposażeniu. Różnica w wyposażeniu polega tylko na tym, że w miejsce odbiornika R-311 zamontowany jest odbiornik radiostacji R-800.

Środki łączności wozu dowodzenia R-4 przeznaczone są przede wszystkim do zapewnienia łączności szefowi wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji z organami rozpoznania dywizji i pułków /R-113, R-105 PM/, z taktycznym rozpoznaniem lotniczym /odbiornik R-800/ oraz dowódcą i sztabem dywizji jeśli znajduje się on poza punktem dowodzenia dywizji.

Wóz dowodzenia szefa saperów dywizji R-2 posiada identyczne wyposażenie jak wszystkie wozy dowodzenia R-2. Środki radiowe wozu dowodzenia szefa saperów zapewniają mu łączność radiową z szefem wojsk inżynieryjnych armii i armijnymi jednostkami wojsk inżynieryjnych podczas forsowania /R-105 PM i z podległymi pododdziałami wojsk inżynieryjnych /R-113, R-105 PM/. Radiostacja R-112 może być włączona do sieci radiowej dowódcy dywizji zależnie od potrzeb np. podczas forsowania.

Czołgi dowodzenia dowództwa dywizji pancernej wyposażone są w dwie radiostacje czołgowe: jedna KF R-112 i jedna UKF R-113. Przeznaczone one są do zapewnienia łączności radiowej z przełożonym i podwładnymi.

D. Wozy dowodzenia armii

Dla dowództwa i sztabu armii przewidziany jest jeden typ wozu dowodzenia, a mianowicie wóz dowodzenia R-3. Posiada on identyczne wyposażenie jak wszystkie wozy dowodzenia R-3 i przeznaczony jest dla dowódcy armii, zastępcy dowódcy armii do spraw liniowych, szefa sztabu i innych odpowiedzialnych oficerów dowództwa i sztabu armii. Za pomocą środków radiowych tych wozów dowodzenia zapewnia się łączność radiową głównie z dowódcami i sztabami podległych związków i oddziałów armijnych. Wykorzystywane są przede wszystkim do zapewnienia łączności podczas zmiany punktów dowodzenia i wyjazdów do wojsk. Łączność utrzymuje się bądź bezpośrednio, bądź też przez rozwinięte węzły łączności własne, przełożonego lub podwładnego.

Niezależnie od typowych wozów dowodzenia R-3, sztab armii posiada zamontowane środki łączności na autobusach sztabowych AS-2, będących na wyposażeniu sztabu armii, dowództw rodzajów wojsk, kwatermistrzostwa itp. Najczęściej autobusy sztabowe AS-2 wyposażone są w 2-3 aparaty telefoniczne, radiostacje małej mocy R-105 i radiotelefony K-1, a niektóre /zależnie od przeznaczenia/ w dalekopisy, umożliwiające uzyskanie łączności telegraficznej.

E. Wozy dowodzenia wojsk raketowych i artylerii

W wojskach raketowych i artylerii wozy dowodzenia służą jednocześnie do zapewnienia dowodzenia oraz do kierowania ogniem. Stąd przyjęta nazwa tych wozów dowodzenia - ruchomy punkt kierowania ogniem, w skrócie RPKO. W zależności od wyposażenia i zastosowania na poszczególnych szczeblach dowodzenia posiadają one również odpowiednią numerację np. RPKO-2, RPKO-3.

W wojskach raketowych i artylerii wozy dowodzenia występują w zasadzie od szczebla dywizjonu wzwyż.

W dywizjonach artylerii występuje jeden typ wozu dowodzenia, a mianowicie transporter opancerzony kołowy typu "Skot" - RPKO-2.

Wóz dowodzenia RPKO-2 wyposażony jest w następujące środki i urządzenia łączności:

- radiostację czołgową, krótkofalową R-112;
- radiostację czołgową, ultrakrótkofalową R-113;
- radiostację ultrakrótkofalową R-108 ze wzmocnieniem mocy;
- radiostację ultrakrótkofalową R-108;
- łącznicę telefoniczną ŁP-10;
- aparat telefoniczny TAJ-43 MR;
- pulpit dowódcy;
- pulpit operatora;
- urządzenia zasilające.

Przeznaczenie środków łączności uzależnione jest od rodzaju artylerii, przyjętego systemu dowodzenia, rodzaju działań itp. Najczęściej radiostacje R-112 i R-113 wykorzystywane będą dla łączności współdziałania z pododdziałami /oddziałami/ wojsk zmechanizowanych, pancernych, wojsk inżynierskich itp. Radiostacje R-108 przeznaczone są do zapewnienia łączności radiowej dowódcy dywizjonu z przełożonym /R-108 PM/ i z podwładnymi /R-108/. Pozostałe środki i urządzenia łączności RPKO-2 wykorzystuje się na ogólnych zasadach jak w wozie dowodzenia R-2.

Wóz dowodzenia RPKO-3 przeznaczony jest dla dowódców dywizjonów rakiet /drt, drot/, dowódców pułków artylerii, dowódców brygad artylerii i brygad rakiet, dowódców artylerii dywizji oraz dowództwa i sztabu wojsk rakietowych i artylerii armii.

Wóz dowodzenia RPKO-3 wyposażony jest w następujące środki i urządzenia łączności:

- radiostację czołgową krótkofalową R-112;
- radiostację czołgową, ultrakrótkofalową mocy R-113;
- dwie radiostacje ultrakrótkofalowe R-108 ze wzmacniaczami mocy;
- radiotelefon K-1;
- odbiornik radiowy krótkofalowy R-311;
- stację radioliniową R-403 M;
- przystawkę zdalnego sterowania /PZS/;

- dalekopis "DALIBOR";
- łącznicę telefoniczną LP-10;
- dwa aparaty telefoniczne TAI-43 MR;
- pulpit operatora;
- pulpit dowódcy;
- urządzenia zasilające.

Ponadto wóz dowodzenia RPKO-3 posiada urządzenia do kierowania ogniem takie jak: urządzenie do dowiązania topograficznego, dalmierz, kątomierz-busolę, teodolit, urządzenie nawigacyjno-obszerwacyjne, pulpit kierowania ogniem i inne.

Przeznaczenie środków łączności zależne będzie od tego na jakim szczeblu dowodzenia i przez kogo wóz dowodzenia RPKO-3 jest wykorzystywany.

Dowódca dywizjonu rakiet taktycznych DZ /DPanc/ może wykorzystać środki łączności swego wozu dowodzenia następująco:

- radiostacje R-112 i R-113 do łączności z dowódcą i sztabem dywizji lub do łączności współdziałania;
- jedną radiostację R-108 PM do łączności z dowódcą i sztabem artylerii dywizji;
- drugą radiostację R-108 PM do łączności z podległymi bateriami;
- radiotelefon K-1 do łączności z dowódcą i sztabem dywizji, dowódcą i sztabem artylerii dywizji oraz z pułkami /pz, pcz/ w systemie abonenckim dywizji;
- odbiornik radiowy R-311 może być włączony do sieci radiowej /kierunku/ KF sztabu artylerii dywizji lub wojsk rakietowych i artylerii armii;
- dalekopis do łączności telegraficznej w systemie abonenckim dywizji;
- stacja radioliniowa R-403 M do łączności z dowódcą artylerii dywizji.

Pozostałe środki i urządzenia łączności wykorzystuje się na ogólnych zasadach jak w każdym wozie dowodzenia R-3.

Dowódca pułku artylerii dywizji może wykorzystać środki łączności swego wozu dowodzenia następująco:

- radiostacje R-112, R-113, jedną radiostację R-108 PM, radiotelefon K-1, stację radioliniową R-403 M i dalekopis - tak jak dowódca drt;

- drugą radiostację R-108 PM do łączności z podległymi dywizjonami i własnym sztabem;
- odbiornik krótkofalowy R-311 w sieci informowania meteorologicznego armii.

Pozostałe środki i urządzenia łączności wykorzystuje się na ogólnych zasadach tak jak w każdym wozie dowodzenia R-3.

Dowódca artylerii dywizji wykorzystuje środki i urządzenia łączności swego wozu dowodzenia następująco:

- radiostacje R-112 i R-113 do łączności z dowódcą i sztabem dywizji, jeśli jest poza punktem dowodzenia dywizji lub do łączności z podległymi oddziałami i pododdziałami artylerii;
- jedną radiostację R-108 PM do łączności na kierunku radiowym z drt lub w sieci radiowej ze wszystkimi oddziałami i pododdziałami artylerii podległymi bezpośrednio dowódcy artylerii dywizji;
- drugą radiostację R-108 PM do łączności w sieci radiowej z bezpośrednio podległymi mu oddziałami i pododdziałami artylerii lub z szefami artylerii pułków /pz/;
- radiotelefon K-1 do łączności z dowódcą i sztabem dywizji, dowódcami drt i pa, dowódcami i sztabami pułków /pz, pcz/ w systemie abonenckim dywizji oraz do łączności z przełożonym;
- odbiornik R-311 włącza się najczęściej do sieci radiowej KF /R-118/ dowódcy wojsk rakietowych i artylerii armii;
- stację radioliniową R-403 M do łączności z drt lub z WŁ SD dywizji jeśli jest poza SD dywizji;
- dalekopis do łączności telegraficznej z drt i pa oraz dowódcą i sztabem wojsk rakietowych i artylerii armii /przez WŁ SD dywizji/.

Pozostałe środki i urządzenia łączności wykorzystuje się na ogólnych zasadach jak w każdym wozie dowodzenia R-3.

Środki i urządzenia łączności wozów dowodzenia RPKO-3 dowódców BROT i dowódców dywizjonów BROT, wykorzystuje się do łączności z przełożonym i podwładnymi stosownie do przyjętej organizacji łączności danego szczebla dowodzenia. Środki i urządzenia łączności wozów dowodzenia RPKO-3 dowódcy

i sztabu wojsk raketowych i artylerii armii wykorzystuje się głównie do zapewnienia łączności z podległymi jednostkami wojsk raketowych i artylerii armii, dowódcami i sztabami artylerii dywizji oraz łączności ze sztabem armii zależnie od potrzeb.

III. ZASADY WYKORZYSTANIA I OBSŁUGIWANIA ŚRODKÓW I URZĄDZEŃ ŁĄCZNOŚCI WOZÓW DOWODZENIA

Zapewnienie ciągłej i trwałej łączności tak na postoju jak i w ruchu zależy w poważnej mierze od właściwego wykorzystania środków łączności. Odnosi się to szczególnie do wozów dowodzenia, gdzie na małej przestrzeni pojazdu zamontowanych jest kilka środków i urządzeń łączności. Praca każdego środka łączności, a głównie środków radiowych, ma wpływ na pracę pozostałych środków łączności wozu dowodzenia. Przy jednoczesnej pracy wszystkich środków łączności wozu dowodzenia występują wzajemne zakłócenia co utrudnia a niekiedy nawet uniemożliwia swobodny obieg informacji. Jest to zjawisko ujemne i nieuniknione przy dużym zagęszczeniu środków łączności.

Wozy dowodzenia wyposażone są w przeważającej mierze, w środki bezprzewodowe /radiowe, radiotelefoniczne i radioliniowe/, na pracę których poważny wpływ mają warunki terenowe.

Wykorzystując więc środki łączności wozów dowodzenia musimy z jednej strony uwzględnić możliwości zakłóceń, wynikające z jednoczesnej pracy kilku środków danego wozu dowodzenia, a z drugiej strony uwzględniać warunki terenowe przy rozmieszczaniu wozów dowodzenia na punktach dowodzenia lub utrzymywania łączności w czasie marszu.

Jako zasadę należy przyjmować aby jednocześnie nie pracowało na nadawanie więcej jak dwa środki łączności wozu dowodzenia, co ogranicza stopień wzajemnych zakłóceń. Poważne zakłócenia pracy środków radiowych i radioliniowych mogą występować ze strony blisko rozmieszczonej radiostacji dużej lub średniej mocy. Dlatego też zawsze przestrzegać należy zasady aby wozy dowodzenia nie znajdowały się w pobliżu pra-

ujących radiostacji dużej i średniej mocy, tak na postoju, jak i w kolumnie podczas marszu.

Rozmieszczając wóz dowodzenia na punkcie dowodzenia lub zatrzymując się w czasie marszu, należy zwracać uwagę na ukształtowanie terenu. Trzeba wybierać teren dogodny do pracy środków radiowych a więc miejsca położone wyżej np. wzniesienia, wzgórze, zdaleka od osiedli, konstrukcji stalowych, linii energetycznych oraz unikać rozmieszczenia wozów dowodzenia w dużych i gęstych lasach, wąwozach i za przeszkodami terenowymi.

Wozów dowodzenia nie należy grupować razem, gdyż stojące obok siebie wozy dowodzenia wprowadzają podczas pracy dodatkowe zakłócenia. Wozy dowodzenia należy rozmieszczać względem siebie w odległości nie mniej jak 100 m.

Wozy dowodzenia rozmieszczone na punktach dowodzenia powinny mieć połączenia przewodowe do zasadniczych elementów węzła łączności danego punktu dowodzenia, a przede wszystkim do centrali telefonicznej i telegraficznej. Stąd też należy dążyć do tego, aby wozów dowodzenia nie rozmieszczać w zbyt dużej odległości od aparatuwni węzła łączności /RWŁ, K-4/.

Przy rozmieszczeniu wozów dowodzenia w terenie należy ponadto uwzględniać i przestrzegać ogólnie przyjętych zasad maskowania i zabezpieczenia przed oddziaływaniem nieprzyjaciela, a głównie zabezpieczenia przed bronią masowego rażenia.

Przygotowanie poszczególnych środków łączności wozu dowodzenia odbywa się zgodnie z zasadami przyjmowanymi dla danego typu sprzętu i wykonuje to obsługa wozu. Do zasadniczych czynności przygotowania środków łączności do pracy należy rozwinięcie urządzeń antenowych, podłączenie źródeł zasilania, podłączenie linii przewodowych od centrali telefonicznej i centrali telegraficznej /jeśli wóz dowodzenia rozmieszczony jest na punkcie dowodzenia/ oraz sprawdzenie wszystkich środków i połączeń wewnętrznych w wozie.

Zgodnie z przyjętą organizacją łączności i danymi do pracy środków łączności, środki radiowe i radioliniowe ustawia się i dostraja na częstotliwości robocze przeznaczone dla danego środka.

Po nawiązaniu i sprawdzeniu łączności można przystąpić do przekazywania lub odbioru wiadomości.

Każdy środek łączności wozu dowodzenia może pracować /utrzymywać łączność/ samodzielnie bezpośrednio z drugim środkiem łączności tego samego typu innego wozu dowodzenia lub też w powiązaniu ze środkami łączności danego węzła łączności.

Dowódca lub oficer sztabu znajdujący się w wozie dowodzenia może wykorzystać dowolny środek łączności wozu dowodzenia bezpośrednio lub przez pulpit dowódcy.

Wszystkie wozy dowodzenia, niezależnie od występujących różnic w środkach łączności, posiadają jednakowe możliwości pracy dzięki wewnętrznym połączeniom między poszczególnymi środkami i urządzeniami łączności. Dlatego też znajomość możliwości pracy środków i urządzeń łączności jednego wozu dowodzenia odnosi się do wszystkich typów wozów dowodzenia. Jest to niewątpliwie zaletą wszystkich wozów dowodzenia, ułatwiająca wykorzystanie środków i urządzeń łączności dowolnego wozu dowodzenia.

Ponieważ najszerszej stosowany jest wóz dowodzenia R-3 niżej przedstawione będą możliwości pracy środków i urządzeń łączności wozu dowodzenia R-3.

Podstawowymi urządzeniami umożliwiającymi wykorzystanie dowolnego środka łączności wozu dowodzenia tak bezpośrednio jak i przez węzeł łączności są: pulpit operatora i pulpit dowódcy.

Pulpit operatora - jest urządzeniem łączeniowym, do którego podłączone są wszystkie środki łączności znajdujące się w wozie oraz pulpit dowódcy. Ponadto do pulpitu operatora podłącza się linie telefoniczne od centrali telefonicznej i centrali telegraficznej /w dywizji, armii/, a także mogą być podłączone kierunkami przewodowe od radiostacji, stacji radioliniowej węzła łączności lub punktu wynośnego. Pulpit operatora umożliwia połączenie dowolnego środka łączności lub abonenta zewnętrznego z pulpitem dowódcy, łączenie radiostacji do pracy z punktu wynośnego i zdalnego sterowania oraz łączenia środków radiowych między sobą do prowadzenia retranslacji.

W skład zestawu pulpitu operatora wchodzi: hełmofon, aparat telefoniczny TAJ-43 MR oraz pulpit właściwy składający się ze wzmacniacza laryngofonowego, obwodów sygnalizacji optycznej i obwodów manipulacyjnych /połączeniowych/.

Pulpit dowódcy - jest to końcowe urządzenie abonenskie pozwalające za pośrednictwem pulpitu operatora, prowadzenie korespondencji z miejsca pracy dowódcy przez wszystkie środki łączności znajdujące się w wozie lub przez inne środki łączności węzła łączności, mające połączenia z wozem dowodzenia. W skład zestawu pulpitu dowódcy wchodzi: hełmofon, mikrotelefon, oraz pulpit właściwy składający się z głośnika, wzmacniacza głośnikowego, układu aparatu telefonicznego oraz obwodu sygnalizacji optycznej.

a/ Praca z pulpitu operatora

Pulpit operatora obsługuje jeden operator, który sprawuje nadzór nad eksploatacją radiowych środków łączności znajdujących się w wozie oraz spełnia koordynującą rolę podczas prowadzenia korespondencji przez środki łączności wozu dowodzenia. Podczas eksploatacji środków i urządzeń łączności operator wykonuje polecenia dowódcy oraz kieruje pracą operatorów obsługujących poszczególne środki i urządzenia łączności.

Z pulpitu operatora jest możliwość wysyłania sygnału wywołania /zewu/ do pulpitu dowódcy i porozumiewania się z dowódcą /oficerem sztabu/ np. w celu powiadomienia o wzywaniu go do rozmowy, o gotowości radiostacji do pracy, uzyskanym połączeniu itp.

W celu wywołania dowódcy należy:

- nacisnąć na płycie czołowej pulpitu operatora przycisk zewu optycznego. Spowoduje to zaświecenie się żarówki czerwonej "Zew" na pulpicie dowódcy;
 - wstawić wtyczkę sznura połączeniowego aparatu służbowego do gniazdka "Pulpit dowódcy" i porozumiewać się z dowódcą za pomocą mikrotelefonu aparatu służbowego lub hełmofonu.
- W wypadku korzystania z hełmofonu przełącznik na płycie czołowej pulpitu operatora ustawić należy w położenie

"Hełmofon" a przełącznik "Nad - Od." odpowiednio w zależności od odbioru lub nadawania.

Z pulpitu operatora można nawiązać i utrzymywać łączność przez dowolny środek łączności, a także prowadzić nasłuch radiowy.

W celu nawiązania łączności i prowadzenia korespondencji przez dowolną radiostację należy:

- wtyczkę sznura połączeniowego aparatu służbowego włożyć w gniazdko, pod które podłączona jest dana radiostacja;
- przełącznik na płycie czołowej pulpitu ustawić w położeniu "Ap.służb." lub "Hełmofon" w zależności od tego, za pomocą którego z nich prowadzona będzie praca;
- na radiostacjach R-105 /R-108/ ustawić przełącznik w położenie "Zdalne sterowanie", a przy pracy z radiostacji czołgowych należy przy nich ustawić przełącznik w położenie "Pulpit";
- w przypadku pracy z aparatu służbowego przyciskać lub zwalniać przycisk mikrotelefonu zależnie od nadawania lub odbioru;
- w przypadku pracy w hełmofonie przechodzenie z nadawania na odbiór odbywa się przez odpowiednie przełączanie przełącznika "Nad.-Odb." na płycie czołowej pulpitu operatora.

Podczas prowadzenia nasłuchu za pomocą odbiornika należy:

- wtyczkę sznura połączeniowego aparatu służbowego włożyć w gniazdko "odbiornika";
- przełącznik na płycie czołowej ustawić w położenie "Ap.służb." lub "Hełmofon", zależnie od tego, z którego urządzenia korzystamy. Jeśli korzystamy z hełmofonu to przełącznik "Nad.-Odb." na pulpicie operatora należy ustawić w położenie "Odb."

Z pulpitu operatora można wywołać i prowadzić korespondencję z abonentem centrali telefonicznej lub z punktem wynośnym, jeśli linie przewodowe od tych urządzeń są podłączone do pulpitu operatora.

W celu uzyskania łączności z abonentem centrali telefonicznej lub punktem wypożyczalnym należy:

- wtyczkę sznura połączeniowego aparatu służbowego włożyć w gniazdko "L", do którego dołączona jest linia centrali telefonicznej /abonenta/;
- przełącznik ustawić w położenie "Ap.służb.", a następnie wywołać centralę /abonenta/, przekręcając korbą induktora aparatu służbowego;
- po zgłoszeniu się centrali telefonicznej /abonenta/ prowadzić rozmowę na ogólnych zasadach.

Jeśli abonent połączony przewodowo z pulpitem operatora wywołuje operatora, to na płycie czołowej pulpitu opada klapka wywoławcza tej pary zacisków, do których podłączony jest abonent /centrala telefoniczna/.

Operator zgłasza się wykonując te same czynności co uprzednio tylko bez pokręcania korbką induktora.

b/ Praca z pulpitu dowódcy

Dowódca lub oficer sztabu może prowadzić rozmowy ze swojego miejsca pracy z dowolnym abonentem, z którym utrzymywana jest łączność za pomocą środków łączności znajdujących się w wozie dowodzenia.

Dowódca lub oficer sztabu za pomocą swego pulpitu porozumiewa się z operatorem i przez niego uzyskuje odpowiednie połączenia.

W celu wywołania operatora należy:

- nacisnąć przycisk "Zew" na płycie czołowej pulpitu, co powoduje zaświecenie się czerwonej lampki na pulpicie operatora;
- po zgłoszeniu się operatora porozumiewać się z nim za pomocą mikrotelefonu, przełączając przełącznik "Nad.-Odb." w odpowiednie położenie, zależnie od nadawania lub odbioru.

Na żądanie dowódcy połączenia z odpowiednim abonentem, operator łączy pulpit dowódcy z tym środkiem łączności wozu dowodzenia, który utrzymuje łączność z żądanym abonentem lub z

centralą telefoniczną, jeśli żądany abonent dołączony jest do centrali telefonicznej.

W celu prowadzenia korespondencji z pulpitu dowódcy należy:

- przełącznik ustawić w położenie "Mikrotelefon" lub "Hełmofon", zależnie od tego czym się posługujemy. Przy ustawianiu przełącznika w położenie "Hełmofon" na płycie czołowej pulpitu zaświeca się lampka zielona;
- przełącznik "Nad.-Odb." przełączać odpowiednio w zależności od nadawania lub odbioru;
- w przypadku odbioru na głośnik, należy włączyć głośnik przez pokręcenie pokrętkiem "Wył - Siła głosu" w prawo /w niektórych pulpitych przez przełączenie przełącznika w położenie "Głośnik" i wyregulować nim odpowiednią siłę głosu.

c/ Praca z punktu wypośnego

W wielu wypadkach, szczególnie podczas pracy na rozwiniętym punkcie dowodzenia, dowódca może przebywać poza wozem dowodzenia np. w schronie, budynku itp. Wówczas w miejscu pracy dowódcy ustawia się aparat telefoniczny TAJ-43 MP łącząc go dwuprzewodową linią kablową z pulpitem operatora. Jest to tak zwany punkt wypośny, przez który dowódca może prowadzić rozmowy tak jak ze swego pulpitu w WD.

W celu prowadzenia korespondencji z punktu wypośnego należy:

- wywołać operatora przez pokręcenie korbką aparatu telefonicznego i zażądać odpowiedniego połączenia;
- wtyczkę sznura połączeniowego "L 1 lub L 2", /w zależności od których zacisków podłączony jest punkt wypośny/ na pulpicie operatora włożyć w gniazdko, do którego podłączona jest dana radiostacja. Można też odwrotnie - wtyczkę danej radiostacji włożyć w gniazdko punktu wypośnego;
- na płycie czołowej danej radiostacji ustawić przełącznik w położenie "Zdalne sterowanie", a w przypadku pracy przez radiostację czołgową przełącznik ustawić w położenie "Pulpit";
- nadawać lub odbierać za pomocą mikrotelefonu aparatu telefonicznego /przy odbiorze należy zwalniać przycisk mikrotelefonu/;

Połączenie punktu wynośnego z abonentem centrali telefonicznej odbywa się tak samo jak z pulpitu dowódcy.

d/ Wykorzystanie radiostacji wozu dowodzenia do retranslacji

W niektórych warunkach sytuacji bojowej zachodzi konieczność pośredniczenia w prowadzeniu korespondencji radiowej /duża odległość, zakłócenia itp/. Wykorzystując możliwości środków radiowych wozu dowodzenia można tę korespondencję automatycznie retransmitować.

Retranslacji można dokonywać przez dowolne radiostacje wozu dowodzenia, za wyjątkiem R-112 i R-113, które nie mogą ze sobą brać udziału w retranslacji.

W celu przeprowadzenia retranslacji należy:

- na pulpicie operatora włożyć wtyczkę od jednej radiostacji do gniazdka, do którego podłączona jest druga radiostacja;
- radiostacje biorące udział w retranslacji przygotować do pracy i dostroić na odpowiednie częstotliwości;
- na płycie czołowej jednej radiostacji ustawić przełącznik zdalnego sterowania w położenie "Linia wyłączona";
- na drugiej radiostacji przełączyć przełącznik zdalnego sterowania w położenie "Nadawanie retrans." lub "Odbiór retrans.", zależnie od tego, czy korespondent nadaje czy odbiera;
- w przypadku gdy w retranslacji bierze udział radiostacja czołgowa należy przy niej przełączyć przełącznik w położenie "Pulpit".

e/ Wykorzystanie radiostacji R-105 /R-108/ wozu dowodzenia do zdalnego sterowania radiostacją średniej mocy

Radiostacje średniej mocy, ze względu na moc promieniowanej energii elektromagnetycznej oraz konieczność maskowania punktu dowodzenia, rozmieszcza się w pewnym oddaleniu od punktu dowodzenia. Stąd wynikają trudności w przekazywaniu korespondencji bezpośrednio z radiostacji. Nie zawsze też są możliwości połączenia radiostacji linią przewodową z danym dowódcą lub węzłem łączności. Wówczas prowadzenie korespondencji przez radiostacje średniej mocy może się odbywać sposobem zdalnego sterowania. Przy zdalnym sterowaniu można prowadzić

korespondencję telefonicznie lub telegraficznie. Do tego celu z wozu dowodzenia mogą być wykorzystane: radiostacja R-105 /R-108/, pulpit operatora, pulpit dowódcy, a przy pracy telegraficznej przystawka zdalnego sterowania i dalekopis.

W celu zrealizowania zdalnego sterowania radiostacją średniej mocy należy:

- nawiązać łączność radiową między radiostacją R-105 /R-108/ wozu dowodzenia a radiostacją R-105 /R-108/ znajdującą się na radiostacji średniej mocy;
- w wypadku prowadzenia korespondencji telefonicznej /głosem/ radiostację R-105 /R-108/ wozu dowodzenia połączyć z pulpitem dowódcy przez pulpit operatora;
- w wypadku prowadzenia korespondencji telegraficznej /dalekopisem/, radiostację R-105 /R-108/ wozu dowodzenia połączyć z PZS a tę z kolei i dalekopisem. Na PZS ustawić przełącznik rodzaju pracy w odpowiednie położenie zależnie od rodzaju pracy /fon. klucz lub dalekopis/.

Zdalne sterowanie może odbywać się tak na postoju jak i w ruchu.

Środki łączności wozów dowodzenia wykorzystuje się do pracy samodzielnej i utrzymywania bezpośredniej łączności między zainteresowanymi dowódcami lub oficerami sztabu. W wielu jednak wypadkach środki łączności wozów dowodzenia można wykorzystać w powiązaniu z innymi środkami łączności węzła łączności. Dotyczy to głównie warunków gdy wóz dowodzenia rozmieszczony jest na rozwiniętym punkcie dowodzenia i jest czas na wykonanie odpowiednich połączeń przewodowych.

W tym wypadku wóz dowodzenia należy połączyć z centralą telefoniczną i telegraficzną aby móc utrzymywać łączność telefoniczną wewnętrzną i zewnętrzną oraz łączność telegraficzną przez różne środki transmisyjne danego WŁ, a głównie przez stacje radioliniowe lub na liniach przewodowych.

Jeżeli na węźle łączności jest niewystarczająca ilość stacji radioliniowych, to niektóre stacje radioliniowe wozów dowodzenia mogą być rozwinięte i pracować w systemie danego węzła. Wówczas kanały telefoniczne doprowadza się do centrali telefonicznej, a kanały telegraficzne do centrali telegraficznej.

Podczas eksploatacji środków i urządzeń łączności należy baczną uwagę zwracać na odpowiednie wykorzystanie urządzeń zasilających.

Pobór prądu przez środki i urządzenia łączności wozu dowodzenia jest znaczny, szczególnie podczas nadawania. Należy dbać o to, by akumulatory były zawsze naładowane. Ładowanie akumulatorów wozu dowodzenia odbywa się przez prądnicę sprzęgniętą z silnikiem wozu, a manipulacje dotyczące ładowania akumulatorów i zasilania urządzeń łączności wykonuje się na tablicy rozdzielczej. W żadnym wypadku nie należy włączać zasilania środków łączności, które w danym okresie nie pracują. Brak zasilania spowodować może utratę łączności.

x

x

x

Przedstawione wyżej dane dotyczące wozów dowodzenia, a szczególnie ich wyposażenia, przeznaczenia i wykorzystania należy traktować jako elementy zmienne. Zależnie bowiem od potrzeb dowodzenia i przyjmowanej aktualnie organizacji łączności mogą występować różnice w wyposażeniu wozów dowodzenia, ich przeznaczeniu oraz wykorzystaniu środków łączności. Należy liczyć się z tym, że wozy dowodzenia będą wprowadzane na wyposażenie wojsk w szerszym niż obecnie zakresie, szczególnie jeśli chodzi o rodzaje wojsk.

Ilość i możliwości środków łączności wozów dowodzenia stwarzają dogodne warunki do zapewnienia łączności w ruchu i na postoju szczególnie na szczeblach taktycznych. Zwiększyły się poważnie możliwości i zakres łączności dowodzenia i współdziałania.

Środki łączności wozów dowodzenia można wykorzystywać samodzielnie lub w powiązaniu ze środkami łączności węzłów łączności, co stwarza szerokie możliwości przekazywania informacji w ^{całym} systemie łączności danego szczebla dowodzenia. Ujednolicenie wozów dowodzenia dowódców oddziałów i związków w poważnej mierze ułatwia organizację łączności, eksploatację sprzętu oraz umożliwia utrzymanie łączności o jeden-dwa szczeble niżej. Ma to szczególne znaczenie przy zmianach podporządkowania związków i oddziałów.

Znajomość możliwości środków i urządzeń łączności wozów dowodzenia, ich właściwe wykorzystanie przez dowódców i oficerów sztabu, jest jednym z czynników zapewnienia ciągłego i trwałego dowodzenia wojskami.

Załączniki:

1. Środki i urządzenia łączności wozów dowodzenia.
2. Wykorzystanie środków i urządzeń łączności wozu dowodzenia dowódcy pułku zmechanizowanego.
3. Wykorzystanie środków i urządzeń łączności wozu dowodzenia dowódcy dywizji zmechanizowanej.

OPRACOWAŁ:
ADIUNKT KATEDRY WOJSK ŁACZNOŚCI

/-/ ppłk dypl. Mieczysław BORZECKI

Wykonano w 100 egz.

Egz. nr 1-100 bibl. tajna
Wyk. ppłk Borzęcki
Druk. OH, dn. 18.10.67r.
Nr ks. 02567/WW
Kor. K.J.

Środki i urządzenia łączności wozów dowodzenia

Nazwa wozu dowodzenia	Przeznaczenie wozu dowodzenia	Rodzaj pojazdu																		Uwagi:
			R-112	R-113	R-105 PM	R-105	R-108 PM	R-108	R-311	odb. R-800	K-1	R-403 M	PZS	LP-10	Dalekopis	TAI-43 LR	Pulpit dcyz.	Pulpit. sa-oper.	Urządź. za-sil.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
R-2	Dca bpz, bcz, szef sztabu, szef rozp. pułku, kwatermistrz pułku, szef sap. dywizji	Transporter opanc. typu "Skot"	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	WD szefa rozp. pułku w miejsce R-105 ma odb. R-800
R-3	Dca, zca do spraw liniowych, szef sztabu, szef wydz.oper., kwatermistrz /DZ, DPanc/, dca pz /pcz/	- " -	1	1	2	-	-	-	1	-	1	1	1	1	1	2	1	1	1	
R-4	Szef wydz.rozp /DZ, DPanc/	- " -	1	1	2	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	
RPKO-2	Dca dywizjonu artylerii	- " -	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	
RPKO-3	Dca i sztab WRiA armii, Dca art. dywizji, Dca brygady, art. BROT, Dca drot, Dca drt, Dca pa	- " -	1	1	-	-	2	-	1	-	1	1	1	1	1	2	1	1	1	

Czołgi dowodzenia wyposażone są w radiostacje R-112 i R-113.

Wóz dowodzenia szefa rozpoznania pułku - transporter opancerzony FUG.

Wydrukowano w 100 egz.

Egz.nr 1-100 bibl.tajna
Wyk. ppłk Borzęcki
Druk. OH, dn. 18.10.67r.
Nr ks.02567/WW
Kor. K.J.

RUCHOME PUNKTY DOWODZENIA /RPD/ WOJSK OBRONY

PRZECIWLOTNICZEJ

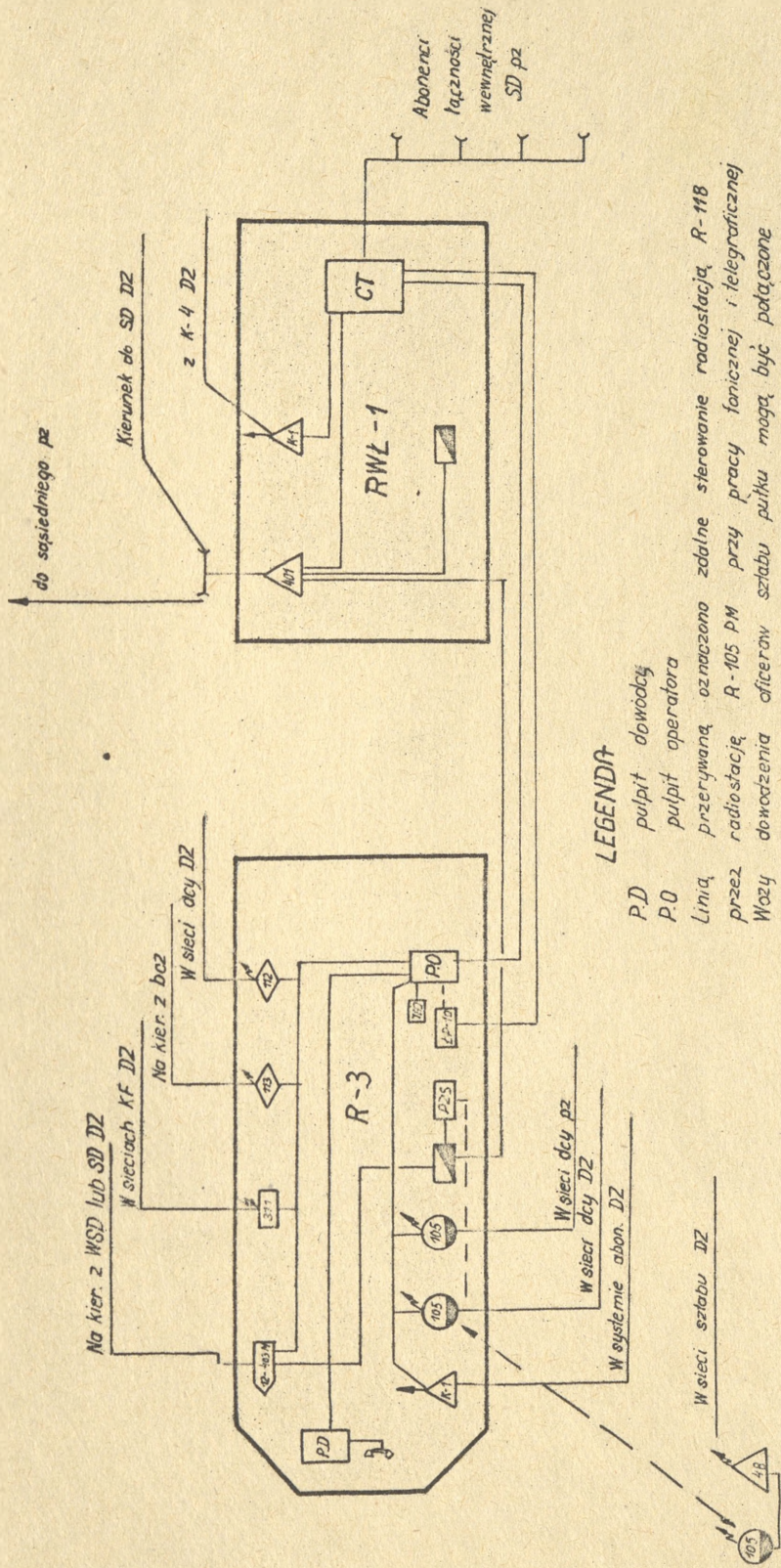
Lp.	Środki łączności	Rodzaj ruchomego punktu dowodzenia			
		RPD-1 /REKIN-1/ bateria art.plot	RPD-2 /REKIN-2/ daplot, paplot Szeł OPL D RPD-3B	RPD-3B/ /REKIN-3B/ Szeł wojsk OPL armii i Frontu	RPD-1D /DELFIN-1D/ RPW - ar- mia - Front
1.	Radiostacja R-109D /R-105D/	5	5	4	2
2.	Odbiornik ra- diowy EKB /R-311/	-	3	-	1
3.	Wzmacniacz mocy UM-1	-	-	-	1
4.	Aparat telefo- niczny TAJ-43MR	6	2	4	4
5.	Zespół spalino- wo-elektryczny PAB-2-1/230	1	2	2	2

WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW I URZĄDZEŃ ŁĄCZNOŚCI WOZU DOWODZENIA DOWÓDCY PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO

TAJNE

Egz nr

Nr poz. 02565/WW

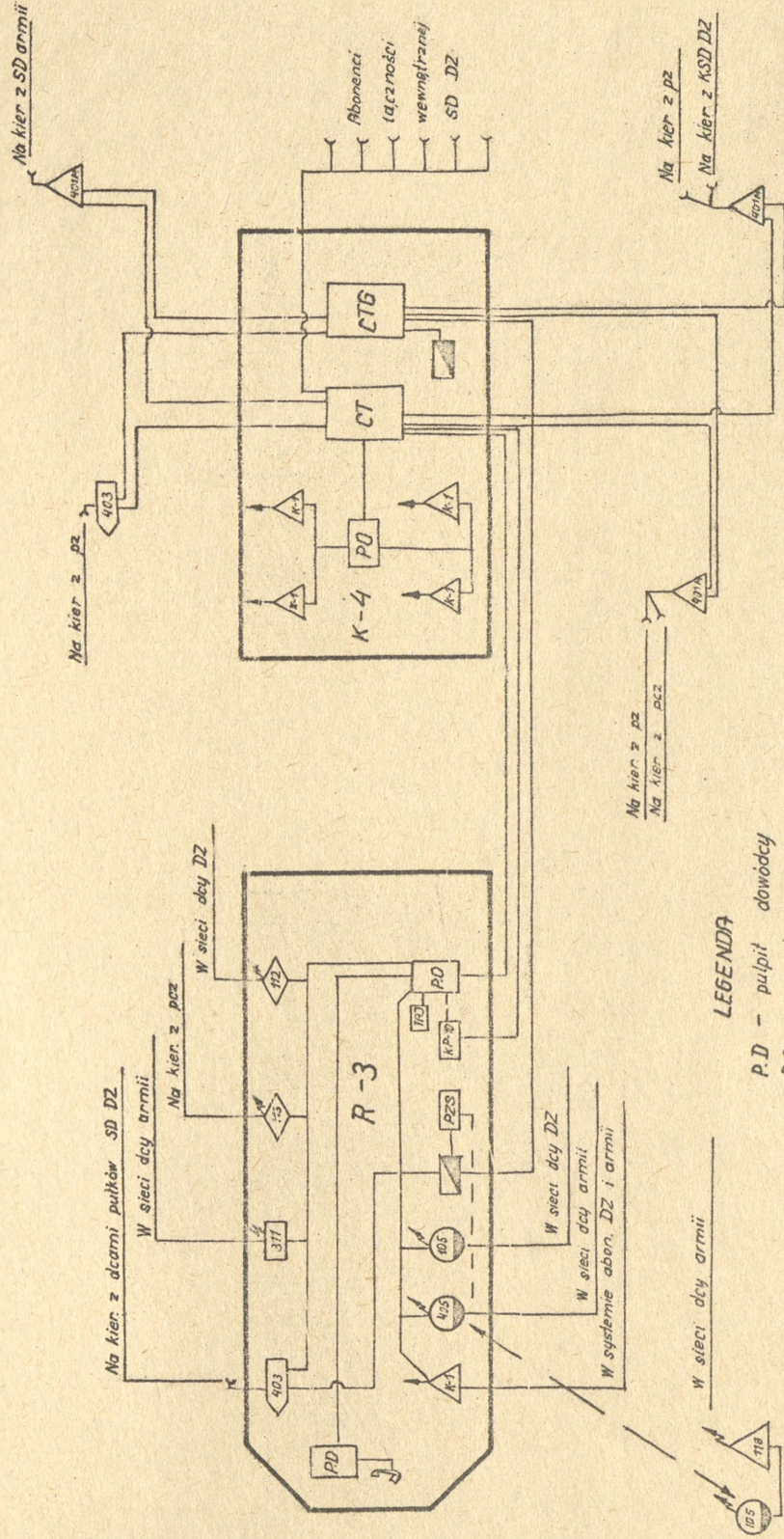

Wylk. w 100 egz.
Egz. 1 - 100 Biał. Tajne
Wylk. ppłk. Borzęcki
Kresl. St. R.

Załącznik nr 3

Egz. nr
Nr. poz. 02.566/WW

WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW I URZĄDZEŃ ŁĄCZNOŚCI WOZU DOWODZENIA DOWÓDCY DZ

Włk w 100 egz
Egz 1-100 Bibl. Tajna
Włk. ppłk Borzęcki
Kreśl. Sł. R